

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
การบริหารจัดการ เฝ้าระวัง และควบคุมการระบาดของ
ของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย

จัดทำโดย นางสาวพจนา เสงมา
รหัส 92030

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 92
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2563
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง การบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
การบริหารจัดการ ใฝ่ระวัง และควบคุมการระบาด
ของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย

จัดทำโดย นางสาวพจนา เสมา
รหัส 92030

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 92
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2563

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักรับบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรมของสำนักงาน ก.พ.

อ.เพชรรัตน์ สินอวย
อาจารย์ที่ปรึกษา

ดร.พิเศษ จิยาศักดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study : IS) อันเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 92 วิทยาลัยนักบริหารสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. ประจำปี 2563 เรื่อง การบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เฝ้าระวัง และควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางในการควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังที่กำลังพบการระบาดของโรคเพิ่มขึ้นในประเทศไทยอยู่ในขณะนี้ เพื่อให้สามารถจำกัดขอบเขตการระบาดไม่ให้ลุกลามไปมากยิ่งขึ้น เป็นการรักษาฐานการผลิต และส่งออกมันสำปะหลังของประเทศไทยให้คงอยู่ และยืนหยัดเป็นผู้ส่งออกอันดับ 1 ของโลกได้ต่อไป

โรคใบด่างมันสำปะหลังเกิดจากเชื้อไวรัส *Sri Lankan cassava mosaic virus* (SLCMV) สามารถเข้าทำลายมันสำปะหลังได้ทุกระยะการเจริญเติบโต เชื้อสาเหตุของโรคสามารถติดและแพร่กระจายได้ทางต้นพันธุ์และท่อนพันธุ์ โดยมีแมลงหริ่งขาวยาสูบ (*Bemisia tabaci*) เป็นพาหะนำโรค พบระบาดในแถบประเทศแอฟริกา อินเดีย ศรีลังกา เวียดนาม และกัมพูชา ทำให้ความเสียหายให้ผลผลิตได้มากถึงร้อยละ 80 จนไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ และเริ่มเข้าสู่ประเทศไทยช่วงปี 2560/2561 ในแถบจังหวัดที่มีรอยต่อติดกับประเทศกัมพูชา โดยปัจจุบันพบการเกิดโรคใบด่างมันสำปะหลังในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังของประเทศไทยมากถึง 22 จังหวัด

กรอบแนวคิดที่นำเสนอ จึงเป็นการประมวลหลักการและแนวคิดเพื่อบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคในการบริหารจัดการ เฝ้าระวัง และควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ตั้งแต่การสร้างการรับรู้โดยการประชาสัมพันธ์เชิงรุก การจัดการข้อมูลที่สามารถประมวล และนำไปใช้ในการติดตามวางแผนการควบคุมโรคได้ มาตรการเฝ้าระวังไม่ให้มีการขนย้ายต้นพันธุ์/ท่อนพันธุ์ที่เป็นโรคไปยังพื้นที่ที่ยังไม่มีโรค มาตรการป้องกันโดยการขึ้นทะเบียนแหล่งผลิตและจำหน่ายพันธุ์มันสำปะหลัง และประกาศการรับซื้อเฉพาะพันธุ์มันสำปะหลังที่รับรองและต้านทานโรคเท่านั้น มาตรการควบคุมโดยการกำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคอย่างถูกวิธี และกำจัดแมลงหริ่งขาวยาสูบพาหะนำโรคโดยใช้วิธีควบคุมกับสารเคมี และมาตรการการช่วยเหลือเยียวยาให้ครอบครัวกลุ่มทั้งพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์อย่างเหมาะสม มีการนำต้นพันธุ์ที่ถอนทำลายแล้วไปใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดประโยชน์และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และมีมาตรการทางเลือกในการปลูกพืชชนิดอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อปลูกทดแทนมันสำปะหลังเป็นระยะเวลา 1-2 รอบการผลิตเพื่อตัดวงจรการเกิดโรค ซึ่งมาตรการทั้งหมดที่นำเสนอเป็นเพียงการควบคุมการระบาดของโรคในระยะเร่งด่วนเท่านั้น แต่การจะทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตมันสำปะหลังสะอาดและปราศจากโรคใบด่างมันสำปะหลังอย่างยั่งยืนในอนาคต กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันหาแนวทาง และวางระบบการบริหารจัดการฟาร์มให้เกิดความสมดุล และยั่งยืนต่อไป

การดำเนินการขับเคลื่อนข้อเสนอดังกล่าวอาจพบกับปัญหาที่เป็นปัจจัยเสี่ยงและต้องบริหารจัดการความเสี่ยงอยู่บ้าง ได้แก่ ด้านนโยบายที่ต้องให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วน มีการบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง บุคลากร และตัวเกษตรกรต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีความตระหนักถึงผลกระทบจากการเกิดโรคใบด่างมันสำปะหลัง งบประมาณต้องมีย่างเพียงพอและทันการณ์ และต้องมีข้อมูลที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากความไว้วางใจ เชื่อใจ ของตัวเกษตรกรต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่ภาครัฐจะต้องช่วยกันสร้างให้เกษตรกรเกิดความไว้วางใจ เชื่อใจให้เกิดขึ้นได้โดยเร็วต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study : IS) เรื่อง การบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เฝ้าระวัง และควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย สำเร็จลงได้ด้วยความสำเร็จ ผู้ศึกษาต้องขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ซึ่งได้ช่วยสนับสนุนข้อมูล ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับการทำรายงานฉบับนี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์เพชรรัตน์ สีนอวย ที่กรุณาแนะนำให้คำปรึกษา ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับการจัดทำรายงาน และสามารถนำมาปรับใช้กับการทำงาน และขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.พิเศษ จิยาศักดิ์ ที่ได้ร่วมเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำปรึกษา และคำแนะนำ จนทำให้รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้มีความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณ ดร.สุรพิชัย พรหมสิทธิ์ รวมทั้งคณะอาจารย์ วิทยากรในหลักสูตร นบส. 1 รุ่นที่ 92 ทุกท่านที่ได้มาถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ติดตามการศึกษาอย่างใกล้ชิด และให้แนวคิดที่จะเป็นประโยชน์กับการปฏิบัติงานหลังจบการศึกษา รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยนบริหารสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกตลอดหลักสูตรการฝึกอบรม

ขอขอบพระคุณท่านปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายอนันต์ สุวรรณรัตน์) ที่ให้โอกาสในการเข้ารับการอบรมในหลักสูตรนี้ ขอขอบพระคุณท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี (นายนิมิต วันไชยธนวงศ์) และท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี (นายภูสิต สมจิตต์) ที่ให้การสนับสนุน และสุดท้ายขอขอบคุณบุคลากรของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรีทุกท่าน ที่ร่วมกันปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีตลอดช่วงระยะเวลาที่ผู้ศึกษาเข้ารับการอบรม

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการขับเคลื่อนการบูรณาการในการควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสัมฤทธิ์ต่อไป

พจนา เสมา

18 กันยายน 2563

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ซ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ซ
1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	1
1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	1
1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นเป้าหมาย	8
1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	9
2. ข้อเสนอโครงการพัฒนางาน	11
2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา	11
2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย	18
2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ	31
3. แผนพัฒนาตนเอง	33
3.1 การวิเคราะห์ตนเอง	33
3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง	34
บรรณานุกรม	42
ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	44

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ความต้องการใช้น้ำมันสำหรับประเทศไทยปี 2557-2564	12

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)	7
ภาพที่ 2 ลักษณะอาการโรคไขมันส่วนสูง	14
ภาพที่ 3 แมลงห้ำหยาสูบพาหะนำโรคไขมันส่วนสูง	15
ภาพที่ 4 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ฝักระวัง และควบคุมการระบาดของโรคไขมันส่วนสูงในประเทศไทย	22

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1	จำนวนพื้นที่พบโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย
แผนภูมิที่ 2	จำนวนจังหวัดของประเทศไทยที่พบโรคใบด่างมันสำปะหลัง

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

กษ.	ย่อมาจาก	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สป.กษ	ย่อมาจาก	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
SLCMV	ย่อมาจาก	<i>Sri Lankan cassava mosaic virus</i> เชื้อไวรัสสาเหตุโรคใบด่างมันสำปะหลัง

1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

2. ข้อเสนอโครงการพัฒนางาน

2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา

2.1.1 ความสำคัญของปัญหา

มันสำปะหลังเป็นไม้พุ่มยืนต้นมีอายุอยู่ได้หลายปี มีแหล่งกำเนิดแถบพื้นที่ลุ่มเขตร้อน (Lowland tropics) มีหลักฐานแสดงว่าปลูกกันในโคลัมเบีย และเวเนซุเอลา มานานกว่า 3,000-7,000 ปีมาแล้ว นิยมใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ สามารถปลูกได้ง่ายในพื้นที่ร้อน และร้อนชื้น จึงได้มีการสนับสนุนแก่ประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีสภาพภูมิอากาศดังกล่าวปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจกันทั่วโลก (“มันสำปะหลัง”, 2563)

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีการทำการเกษตรกันอย่างหลากหลายชนิด มันสำปะหลังถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญชนิดหนึ่งของไทย สามารถทำรายได้ให้เกษตรกรไทยมากเป็นอันดับ 4 รองจากยางพารา อ้อย และข้าว ถ้าพิจารณาจากปริมาณการผลิตพืชอาหารทั่วโลก มันสำปะหลังอยู่ในอันดับที่ 5 ของโลก รองจากข้าวสาลี ข้าวโพด ข้าว และมันฝรั่ง ไทยเป็นผู้ผลิตอันดับ 2 ของโลก รองจากไนจีเรีย โดยมีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 9 ล้านไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 30 ล้านตันต่อปี คิดเป็นร้อยละ 9 ของผลผลิตมันสำปะหลังจากทั่วโลก ถึงแม้ว่าเราจะผลิตได้น้อยกว่าไนจีเรีย แต่ผลผลิตของไนจีเรียส่วนใหญ่ใช้บริโภคภายในประเทศ ดังนั้น เราจึงครองอันดับหนึ่งในการส่งออกมันสำปะหลังออกสู่ตลาดโลก (“วิกฤตมันสำปะหลังที่เกษตรกรไทยต้องรับมือ”, 2563)

ทั่วโลกมีสายพันธุ์มันสำปะหลังถึง 150 สายพันธุ์ แต่ละสายพันธุ์ก็จะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป ซึ่งสามารถจำแนกได้จากลักษณะภายนอก ปริมาณของกรดไฮโดรไซยานิก หรือจากอายุการเก็บเกี่ยว แต่มันสำปะหลังที่ปลูกในประเทศไทยมีเพียง 2 ชนิดหลัก ๆ เท่านั้น คือ

- มันสำปะหลังชนิดหวาน (Sweet Type) มีปริมาณกรดไฮโดรไซยานิกต่ำ ไม่มีรสขม ใช้เพื่อการบริโภค โดยมีทั้งชนิดที่ให้เนื้อร่วนนุ่ม กับชนิดเนื้อแน่นเหนียว
- มันสำปะหลังชนิดขม (Bitter Type) มีปริมาณกรดไฮโดรไซยานิกสูง เป็นพิษ มีรสขม ไม่เหมาะสำหรับการบริโภค หรือใช้หัวสดเลี้ยงสัตว์โดยตรง จึงเป็นชนิดที่นิยมใช้สำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปต่างๆ เช่น แป้งมัน มันอัดเม็ด แอลกอฮอล์ พลาสติกชีวภาพ เป็นต้น เนื่องจากมีปริมาณแป้งสูงเป็นชนิดที่ประเทศไทยปลูกมากที่สุด (“วิกฤตมันสำปะหลังที่เกษตรกรไทยต้องรับมือ”, 2563)

มันสำปะหลังถูกนำไปใช้ผลิตเป็นสินค้าอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง 2 อุตสาหกรรมหลัก คือ (1) นำไปผลิตแป้งมันร้อยละ 56 โดยแป้งมันที่ผลิตได้ส่งออกร้อยละ 60 ส่วนที่เหลือเป็นการใช้ในประเทศ โดยใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมหลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมอาหารประเภทต่างๆ อุตสาหกรรมสารให้ความหวาน ผงชูรส กระดาษ โมดิไฟด์สตาร์ช และสาชู (2) อีกร้อยละ 44 ถูกนำไปผลิตมันเส้น/มันอัดเม็ดโดยมีการส่งออกร้อยละ 56 ส่วนที่เหลือเป็นวัตถุดิบสำหรับ

อุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ แอลกอฮอล์ และกรดอินทรีย์ เป็นต้น (“ทิศทางอนาคตและแนวทางการส่งเสริม”, 2557)

ด้านความต้องการมันสำปะหลังในอุตสาหกรรมพลังงานทดแทน เนื่องจากความต้องการพลังงานทดแทนของโลกมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลต่อความต้องการมันสำปะหลังซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในอุตสาหกรรมผลิตเอทานอล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชียที่จะกลายเป็นตัวแปรสำคัญต่อความต้องการมันสำปะหลังของโลก โดยทั่วไปหัวมันสดเชื้อแป้ง 30% จำนวน 1 ตัน จะสามารถใช้ผลิตเอทานอล 96% ได้ 280 ลิตร หรือประมาณ 222 กิโลกรัม และจีนซึ่งเป็นผู้นำเข้ามันสำปะหลังสำคัญของโลกโดยใช้วัตถุดิบที่ผลิตได้ในประเทศและจากการนำเข้าจากประเทศใกล้เคียง ในขณะที่ไทยที่ความต้องการน้ำมันแก๊สโซฮอล์ E20 และ E85 ก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากกำลังการผลิตที่เพิ่มขึ้น และมีการผลิตรถยนต์รุ่นใหม่ที่สามารถใช้น้ำมันแก๊สโซฮอล์ E85 ได้มากขึ้น ทำให้คาดได้ว่าปริมาณการผลิตน้ำมันผสมเอทานอลที่ได้มาจากมันสำปะหลังและกากน้ำตาล (Molasses) ดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นด้วย (“มันสำปะหลังพืชเศรษฐกิจที่น่าจับตา”, 2558)

จากแนวโน้มความต้องการมันสำปะหลังของโลกที่ขยายตัวจากพืชอาหารไปสู่พืชพลังงาน ส่งผลต่อความต้องการมันสำปะหลังเพื่อรองรับอุตสาหกรรมภายในประเทศและต่างประเทศ จัดเป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการแข่งขันได้สูง ความต้องการใช้มันสำปะหลังของประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากแผนยุทธศาสตร์มันสำปะหลังของภาคเอกชนปี 2557-2564 ซึ่งความต้องการใช้มันสำปะหลังที่มีโอกาสขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 35 ล้านตัน ในปี 2556 เป็น 55 ล้านตันในปี 2564 (“การศึกษาผลกระทบ”, 2557) ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 1 ความต้องการใช้มันสำปะหลังของประเทศไทยปี 2557-2564

หน่วย : ล้านตัน

ความต้องการใช้	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
การใช้ในประเทศ									
มันเส้น/ มันอัดเม็ด	800,000	500,000	800,000	880,000	968,000	1,064,800	1,171,280	1,288,400	1,417,240
(หัวมันสด)	1,760,000	1,110,000	1,760,000	1,936,000	2,129,600	2,342,560	2,576,810	2,834,480	3,117,920
แป้งมันสำปะหลัง	1,385,000	1,450,000	1,522,500	1,598,625	1,678,556	1,762,484	1,850,608	1,943,138	2,040,295
(หัวมันสด)	5,817,000	5,945,000	6,242,250	6,554,360	6,882,080	7,226,180	7,587,490	7,966,860	8,365,210
เอทานอล	220,000	257,000	285,700	314,000	345,700	380,000	418,000	460,000	506,000
(หัวมันสด)	1,600,000	1,800,000	2,000,000	2,200,000	2,420,000	2,662,000	2,928,200	3,221,020	3,543,120
รวม	9,177,000	8,855,000	10,002,250	10,690,360	11,431,680	12,230,740	13,092,500	14,022,360	15,026,250
การส่งออก									
มันเส้น	5,500,000	7,000,000	7,000,000	7,000,000	7,000,000	7,000,000	7,350,000	7,717,500	8,103,375
(หัวมันสด)	12,100,000	15,400,000	15,400,000	15,400,000	15,400,000	15,400,000	16,170,000	16,978,500	17,827,425
มันอัดเม็ด	129,000	13,000	14,300	15,730	17,300	19,030	20,930	23,030	25,330
(หัวมันสด)	283,800	28,600	31,460	34,600	38,060	41,860	46,040	50,660	55,725
แป้งมันสำปะหลัง	3,200,000	3,550,000	3,800,000	4,050,000	4,300,000	4,550,000	4,800,000	5,050,000	5,300,000
(หัวมันสด)	13,120,000	14,555,000	15,580,000	16,605,000	17,630,000	18,655,000	19,680,000	20,705,000	21,730,000
รวม	25,503,800	29,983,600	31,011,460	32,039,600	33,068,060	34,096,860	35,896,040	37,734,160	39,613,150
รวมความต้องการ ใช้หัวมันสดทั้งหมด	34,680,800	38,838,600	41,013,710	42,729,960	44,499,740	46,327,600	48,988,540	51,756,520	54,639,400

หมายเหตุ จาก ศูนย์เทคโนโลยีและพันธุ์วิศวกรรมแห่งชาติ : การศึกษาผลกระทบและเตรียมความพร้อมของภาคเกษตรไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษามันสำปะหลัง (2557)

แต่เนื่องจากสถานการณ์ของมันสำปะหลังในปี 2563 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร คาดการณ์ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ภาคการเกษตรปี 2563 จะขยายตัวร้อยละ 2-3 เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่ขยายตัวเพียงร้อยละ 0.5 แต่ถึงอย่างนั้น ตั้งแต่ปลายปีข้ามมาจนถึงต้นปี ภาคการเกษตรต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงค่อนข้างมาก ได้แก่

- จากปัญหาการระบาดของโรคพืช ซึ่งในส่วนของมันสำปะหลัง เกษตรกรมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการระบาดของโรคไวรัสใบด่างมันสำปะหลังมากกว่าเรื่องของราคาด้วยซ้ำไป เพราะหากมีการระบาดรุนแรง จะทำให้ผลผลิตเสียหายได้ถึงร้อยละ 100 นั่นคือไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกร และภาระหนี้สินที่จะตามมา

- จากปัญหาล้างที่ในปีนี้คาดการณ์ว่าปริมาณน้ำจะน้อยกว่าปี 2562 ทั้งนี้บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ประเมินว่าผลกระทบของสถานการณ์ภัยแล้ง ปี 2563 อาจทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจประมาณ 17,000-19,000 ล้านบาท ในเบื้องต้น โดยสถานการณ์ภัยแล้งปีนี้ ถือว่าเกิดขึ้นเร็วกว่าปีก่อน และส่อเค้าว่าจะรุนแรงยาวนาน ซึ่งข้าว มันสำปะหลัง และอ้อย เป็นพืชฤดูแล้งที่ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับผลผลิตเสียหายมากที่สุด ซึ่งภัยแล้งนอกจากจะกระทบต่อภาคการผลิตในประเทศแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตที่ส่งออกไปยังต่างประเทศอีกด้วย

- จากเงินบาทแข็งค่าที่เมื่อหลุดกรอบ 30 บาทต่อเหรียญสหรัฐ ก็ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าเกษตรมาก โดยเฉพาะมันสำปะหลังที่เราเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลก อุปนายก แป้งมันสำปะหลังแห่งประเทศไทย พูดถึงวิกฤตมันสำปะหลังที่เกิดจากเงินบาทแข็งค่า ไว้ว่า “สถานการณ์เงินบาทแข็งค่าน่าจะแย่ไปจนถึงไตรมาสที่ 2 ของปี 2563 ทำให้การส่งออก แป้งมันสำปะหลังมีแนวโน้มลดลง และส่งผลกระทบต่อไปถึงราคาสินค้าเกษตรในประเทศด้วย (“วิกฤตมันสำปะหลังที่เกษตรกรไทยต้องรับมือ”, 2563)

ทั้งนี้ ในการศึกษาฉบับนี้ จะศึกษาเฉพาะปัญหาที่เกิดจากโรคระบาดใบด่างมันสำปะหลังเพียงหัวข้อเดียวเท่านั้น

2.1.2 ความจำเป็นในการดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนา

เนื่องจากโรคใบด่างมันสำปะหลังถือเป็นโรคภัยร้ายแรงที่สำคัญของการปลูกมันสำปะหลัง หากเกิดขึ้นแล้วหมายถึงการสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ เพราะทำให้ผลผลิตเสียหายได้สูงถึง ร้อยละ 80 จนถึงเสียหายทั้งหมดไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ดังที่เกิดขึ้นมาแล้วในทวีปแอฟริกาและ แถบคาบสมุทรอินเดีย ที่มีรายงานจากต่างประเทศแถบแอฟริกา อินเดีย ศรีลังกา เวียดนาม และ กัมพูชา ที่พบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ทำลายผลผลิตมันสำปะหลังมากถึงร้อยละ 88 และประเทศเพื่อนบ้านติดกับไทยเริ่มพบการระบาด เมื่อปี 2558 ในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ในจังหวัดรัตนคีรี ประเทศกัมพูชา และได้มีการประกาศว่าในประเทศกัมพูชามีการระบาดของ โรคใบด่างมันสำปะหลังซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัส นอกจากนี้ยังพบว่าในปี 2560 มีการระบาดของ โรคใบด่างมันสำปะหลังชนิดนี้ในจังหวัดเตนินห์ บริเวณภาคใต้ของประเทศเวียดนาม ที่มีการระบาด ประมาณร้อยละ 60 ของพื้นที่ปลูก โรคใบด่างมันสำปะหลัง เป็นโรคที่รักษาไม่หายจะต้องทำลายให้หมดไปเพียงอย่างเดียว มีสาเหตุเกิดจากเชื้อไวรัส *Sri Lankan cassava mosaic virus (SLCMV)*

เชื้อสามารถเข้าทำลายมันสำปะหลังได้ทุกระยะการเจริญเติบโต (“โรคใบด่างมันสำปะหลัง มหันตภัยที่ชาวไร่มันต้องช่วยกันเฝ้าระวัง”, 2562)

การแพร่ระบาด สามารถแพร่ระบาดได้โดยท่อนพันธุ์ (มันสำปะหลังขยายพันธุ์โดยใช้ท่อนพันธุ์ปักลงในดิน คือ ใช้ส่วนของลำต้นที่มีอายุตั้งแต่ 6 เดือน ขึ้นไป นำมาตัดเป็นท่อนให้มีขนาดยาว 20-30 ซม. (มีตาประมาณ 7 – 10 ตา) แล้วปักลงในดิน โดยส่วนตาที่อยู่ด้านข้างท่อนมันจะเจริญเติบโตออกมาเป็นลำต้นต่อไป) และมีแมลงหริ่งขาวยาสูบ (*Bemisia tabaci*) เป็นพาหะนำโรค ซึ่งในวงจรชีวิตจะใช้เวลาประมาณ 30-40 วัน ในหนึ่งปีมี 10-12 รุ่น เพศเมียวางไข่ได้เฉลี่ย 200 ฟอง และตัวเต็มวัย สามารถเคลื่อนที่ด้วยการบินได้เป็นระยะทาง 2-7 กิโลเมตรต่อวันขึ้นกับแรงลม โดยพืชอาศัยของแมลงหริ่งขาวยาสูบ นอกจากมันสำปะหลังแล้ว ยังมีพืชอาศัยอื่นๆ ที่เป็นแหล่งอาหารและขยายพันธุ์ของแมลง เช่น พืชวงศ์ถั่ว, พืชวงศ์ Solanaceae เช่น มะเขือ พริก ยาสูบ, พืชวงศ์แตง กะเพรา โหระพา ผักชีฝรั่ง สะระแหน่ แมงลัก ยี่หระ

ลักษณะอาการ พืชแสดงอาการใบด่างเหลือง ใบลดรูปและเสีรูปทรง ลำต้นแคระแกร็น ไม่มีการเจริญเติบโต หรือมีการเจริญเติบโตน้อย ยอดที่แตกใหม่แสดงอาการต่างเหลือง หากใช้ท่อนพันธุ์ที่ติดเชื้อไวรัสมาปลูกจะทำให้เกิดอาการใบด่างเหลืองทั้งต้น ถ้ามันสำปะหลังได้รับการถ่ายทอดโรคจากแมลงหริ่งขาวยาสูบที่มีเชื้อไวรัส จะแสดงอาการใบด่างเหลืองชัดเจนที่ส่วนยอด ความรุนแรงของโรคขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ของไวรัส และพันธุ์มันสำปะหลัง (“คู่มือการสำรวจและเฝ้าระวังโรคใบด่างมันสำปะหลัง”, 2561) ลักษณะอาการของโรค และแมลงหริ่งขาวยาสูบดังแสดงในภาพ

ภาพที่ 2 แสดงลักษณะอาการโรคใบด่างมันสำปะหลัง

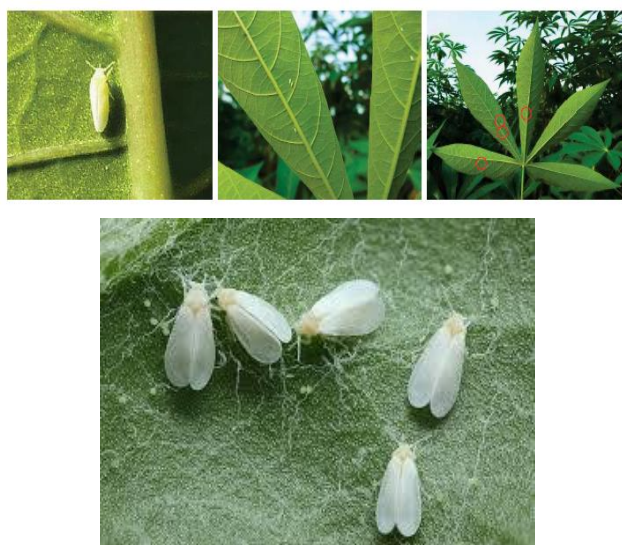

ที่มา : ผู้เขียน, 2562/2563

ภาพที่ 3 แมลงหีขาวยาสูบพาหะนำโรคใบด่างมันสำปะหลัง

แมลงหีขาวยาสูบ

Bemisia tabaci (Gennadius)

ที่มา : สุนัดดา เชาวลิต สำนักวิจัยการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร

และจากการเฝ้าระวังของกรมวิชาการเกษตรที่มีความกังวลเกรงว่าโรคใบด่างมันสำปะหลังจะระบาดเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากมีพื้นที่การระบาดในประเทศกัมพูชาซึ่งอยู่ใกล้ชายแดนของประเทศไทย จึงเตรียมการสกัดกั้นไม่ให้โรคใบด่างมันสำปะหลังเข้ามาในประเทศไทย โดยเฝ้าระวังคอยสำรวจแปลงมันสำปะหลังของเกษตรกร ถึงกระนั้น ก็เริ่มตรวจพบโรคใบด่างที่มีลักษณะอาการคล้ายโรคใบด่างมันสำปะหลัง และยืนยันว่าเป็นโรคใบด่างมันสำปะหลังที่เกิดจากเชื้อ *Sri Lankan cassava mosaic virus* (SLCMV) โดยครั้งแรกยังพบเพียงไม่กี่ต้น แต่เพียงระยะเวลาไม่นาน เริ่มพบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังเพิ่มกระจายไปหลายจังหวัดของประเทศ

2.1.3 สภาพปัญหาที่ผ่านมาและแนวโน้มของปัญหาในอนาคตและผลกระทบที่เกิดขึ้น

จากสถานการณ์การพบโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทยที่เริ่มต้นพบเพียงไม่กี่ต้น และเริ่มพบมากขึ้นตามระยะเวลา ดังนี้

- ปี 2559 กรมวิชาการเกษตรได้เฝ้าระวังการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัส SLCMV ที่พบการระบาดในประเทศเพื่อนบ้าน โดยร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร และอาสาสมัครเกษตรกร ดำเนินการสำรวจพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังทั่วประเทศซึ่งมีจำนวน 8.9 ล้านไร่ ซึ่งขณะนั้นยังไม่พบโรคใบด่างมันสำปะหลังเข้ามาระบาดในประเทศไทย แต่พบต้นมันสำปะหลังที่มีอาการใบด่างคล้ายโรคใบด่างมันสำปะหลังจำนวน 65 ต้นเท่านั้น ดังนั้น กรมวิชาการเกษตร ในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรอารักขาพืชแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่เฝ้าระวังพืชปลูก รายงาน

การระบาด การแพร่กระจายของศัตรูพืช และการควบคุมศัตรูพืชเหล่านั้น รวมทั้งตรวจสอบสินค้าที่เป็นพืชและผลิตผลพืชต่างๆ ที่มีการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของศัตรูพืชต่างๆ ได้สั่งทำลายต้นมันสำปะหลังที่มีอาการคล้ายโรคใบด่างทั้งหมดดังกล่าวด้วยการถอนทำลายและฝังกลบ เพื่อป้องกันไม่ให้โรคใบด่างมันสำปะหลังเข้ามาแพร่ระบาดในประเทศไทย (“เกษตรฯ มั่นใจไม่พบโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย”, 2559)

- ปี 2560/2561 พบโรคใบด่างมันสำปะหลังในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ศรีสะเกษ (ต.ไพรพัฒนา อ.ภูสิงห์) พื้นที่ 28 ไร่ จังหวัดสุรินทร์ (ต.จรัส อ.บัวเชด) พื้นที่ 39 ไร่ และจังหวัดปราจีนบุรี (ต.กรอกสมบุรณ์ อ.ศรีมหาโพธิ์) พื้นที่จำนวน 800 ไร่ (“โครงการช่วยเหลือผู้ปลูกมันสำปะหลัง”, 2562)

- เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2561 จังหวัดสระแก้วได้ตรวจพบอาการคล้ายโรคใบด่างมันสำปะหลังในแปลงมันสำปะหลังของเกษตรกรพื้นที่อำเภอตาพระยา จำนวน 55 ต้น และได้ส่งตัวอย่างเพื่อตรวจวิเคราะห์ผลพร้อมทั้งทำลายต้นที่เป็นโรคตามหลักวิชาการ (ขณะนั้นผู้เขียนดำรงตำแหน่งเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว)

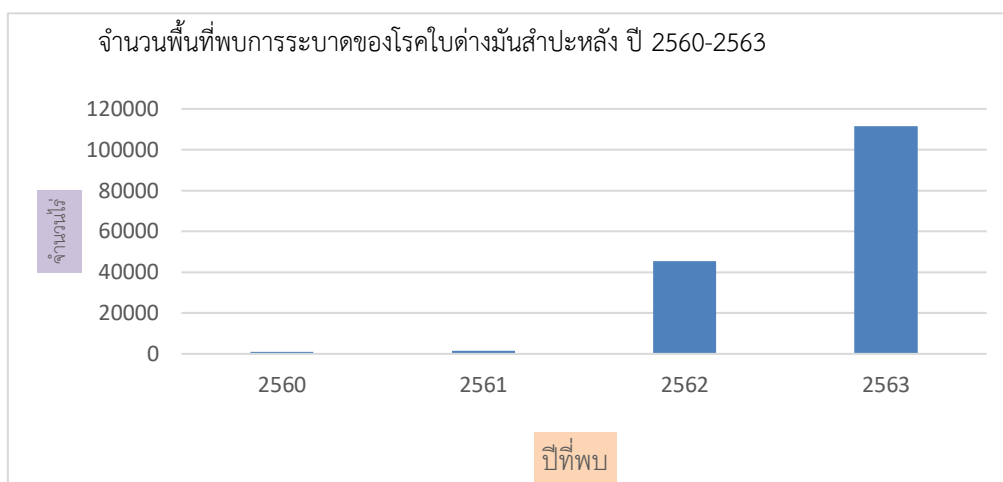
- ปี 2561 พบโรคใบด่างมันสำปะหลัง จำนวน 7 จังหวัด พื้นที่ 1,490 ไร่ (“คู่มือโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง”, 2562)

- ปี 2562 พบการระบาดจำนวน 11 จังหวัด พื้นที่ 45,400 ไร่ ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี นครราชสีมา สระแก้ว สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา เทียบกับการระบาดเมื่อเดือนสิงหาคม 2561 ซึ่งเป็นการรายงานการระบาดครั้งแรกจำนวน 7 จังหวัด พื้นที่ 1,490 ไร่ จะเห็นว่าการระบาดขยายเป็นวงกว้าง และระบาดได้อย่างรวดเร็ว (คู่มือโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง, 2562)

- ปี 2563 ณ ปัจจุบันเดือนกรกฎาคม 2563 พบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็น 22 จังหวัด กินพื้นที่ 111,549 ไร่ หรือร้อยละ 1.3 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด เทียบจากปลายเดือนมกราคม 2563 ที่กรมส่งเสริมการเกษตรรายงานพบการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง กินพื้นที่ 56,138 ไร่ ใน 16 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 0.67 ของพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังทั้งประเทศ ที่มีอยู่ 8.43 ล้านไร่ (“ใบด่างมันสำปะหลังขยายวงระบาด”, 2563) การเกิดโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทยดังแสดงตามแผนภูมิ ดังนี้

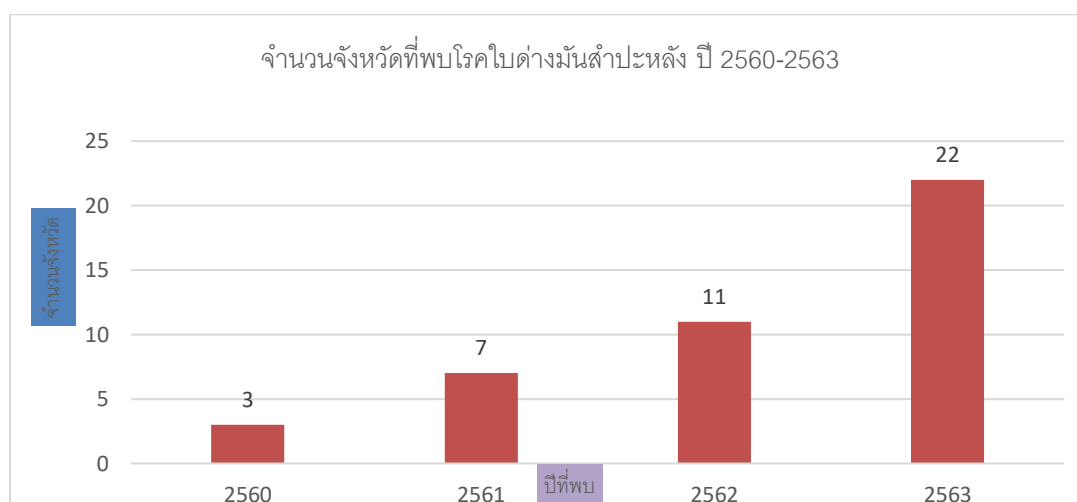
แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนพื้นที่พบโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย

ปี	จำนวนจังหวัด	พื้นที่ (ไร่)
2560	3	867
2561	7	1,490
2562	11	45,400
2563	22	111,549

ที่มา : ข้อมูลจากคู่มือโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังปี 2562

แผนภูมิที่ 2 แสดงจำนวนจังหวัดของประเทศไทยที่พบโรคใบด่างมันสำปะหลัง

ที่มา : ข้อมูลจากคู่มือโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังปี 2562

การควบคุมการระบาดของโรค

- ปี 2561 เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2561 คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการมันสำปะหลัง มีมติเห็นชอบมาตรการและแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสใบด่างมันสำปะหลัง ทั้งประเทศพื้นที่ประมาณ 8.4 ล้านไร่ เพื่อให้เกษตรกรให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคและความเสียหายของอุตสาหกรรมมันสำปะหลังทั้งระบบที่อาจเกิดขึ้นได้
- ปี 2562 เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2562 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติดำเนินงานโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อตัดวงจรการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังไม่ให้แพร่ระบาดไปยังพื้นที่แห่งใหม่ และเพื่อชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งพบการระบาด

จำนวน 11 จังหวัด พื้นที่ 45,400 ไร่ ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี นครราชสีมา สระแก้ว สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา

จะเห็นได้ว่าการที่ประเทศไทยมีความตระหนักในการเตรียมรับมือกับโรคใบด่างมันสำปะหลังตั้งแต่ยังไม่เข้ามาสู่ประเทศไทย แต่ก็ยังไม่สามารถจะป้องกันการเกิดโรคขึ้นในประเทศไทยได้ ขณะนี้พบการเกิดโรคเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ สาเหตุสำคัญที่ทำให้มีการระบาดเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรใช้ต้นพันธุ์และท่อนพันธุ์มาจากแหล่งที่เป็นโรค และยังคงปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรค ซึ่งอาจจะเกิดจากความไม่รู้ของตัวเกษตรกรเอง หรือเกษตรกรรู้แต่ยังไม่มีความตระหนักถึงความรุนแรงของผลกระทบจากการเกิดโรค นอกจากนั้นยังมีแมลงหริ้วขาว ยาสูบซึ่งเป็นพาหะนำเชื้อโรคไปดูดน้ำเลี้ยงจากต้นที่เป็นโรค เมื่อไปดูดน้ำเลี้ยงจากต้นที่ไม่เป็นโรคต่อ ก็จะเป็นการแพร่กระจายโรคต่อไป จึงทำให้เกิดการแพร่กระจายและระบาดไปยังพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนของภาครัฐก็ยังขาดการควบคุมการเคลื่อนย้ายต้นพันธุ์ท่อนพันธุ์จากแหล่งที่เป็นโรคอย่างจริงจัง ยังคงมีการลักลอบขนย้าย โดยเฉพาะมีการสั่งซื้อทางพัสดุไปรษณีย์ ได้อย่างสะดวก และยังพบจุดอ่อนอีกหลายประเด็นที่ควรให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ฝักระวัง และควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งจะเป็แนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถควบคุม และยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังก่อนที่จะลุกลามสร้างความเสียหายต่อประเทศชาติไปมากยิ่งขึ้น และจะเป็นการสร้าง ความเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังว่าประเทศไทยสามารถบริหารจัดการ ควบคุม และป้องกันการระบาดได้ ส่งผลให้ประเทศไทยยังสามารถผลิต แปรรูป และส่งออกสินค้ามันสำปะหลังได้อย่างต่อเนื่อง เพราะผู้ซื้อ ผู้นำเข้ามีความเชื่อมั่น ซึ่งจะส่งผลดีทำให้ไทยส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังสู่ตลาดโลกได้อย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสเพิ่มมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่เกษตรกรทั้งด้านรายได้ หนี้สิน และปัญหาสังคมต่างๆ ที่จะตามมาอีกด้วย

2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.2.1 หลักการ แนวคิด ที่ใช้เป็นกรอบหรือแนวทางการจัดทำข้อเสนอ พร้อมเหตุผลประกอบ

1) การแปลงนโยบายด้านการเกษตรและสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรและสหกรณ์เกิดผลสัมฤทธิ์ บรรลุทั้งวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย โดยนโยบายด้านการเกษตรและสหกรณ์เป็นนโยบายที่มีความสำคัญ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสถานการณ์เร่งด่วนต่างๆ ดังนั้น จึงต้องขับเคลื่อนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ซึ่งการดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม จะต้องยึดหลักความสอดคล้องกับพื้นที่ การกิจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือ และขับเคลื่อนร่วมกันระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

2) การบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นแนวคิดที่รัฐบาลมุ่งหวังให้จังหวัดได้นำระบบการบริหารเชิงยุทธศาสตร์มาใช้ในการบริหารงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบงาน การนำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ให้เสร็จสิ้นในระดับจังหวัดให้มากที่สุด โดยจังหวัดต้องมีการปฏิบัติดังนี้

- สร้างกระบวนการทำงานที่ระดมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ นำนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัดที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาข้อเท็จจริงของพื้นที่ ตลอดจนมีการสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ และติดตามผล
- มีกระบวนการแปลงยุทธศาสตร์เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นรูปธรรมที่สามารถบูรณาการงานและงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สร้างระบบบริหารจัดการเพื่อนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ โดยนำหลักการบริหารสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เช่น การทำงานเป็นทีม เป็นต้น
- สร้างระบบการติดตาม ประเมินผล ทั้งในรูปแบบการรายงานของหน่วยปฏิบัติ และการตรวจติดตามผลในพื้นที่ เพื่อรับทราบความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

3) แนวคิดความร่วมมือและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยให้ความสำคัญและมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายร่วมกัน ประกอบด้วย 4 ลักษณะ ดังนี้

- Communication การสื่อสาร ทำความเข้าใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันได้ดี
- Commitment มีข้อตกลงร่วมกันในการทำงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของงานที่ปฏิบัติ
- Coordination การประสานงาน มีการติดต่อประสานงานระหว่างกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยรวม
- Collaboration ร่วมมือร่วมใจเป็นหนึ่งเดียวกันในการทำงานร่วมกันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

4) การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันระหว่างองค์กรและสาธารณชนที่เกี่ยวข้องตามที่ได้วางแผนไว้ หรือเป็นการติดต่อสื่อสารกับชุมชนทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยเป็นกิจกรรมที่ต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีการวางแผนที่แน่นอนเป็นระบบ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีกลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์ที่แน่นอน โดยสามารถแบ่งการประชาสัมพันธ์ได้ 2 ประเภท ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- แบ่งตามกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ (1) การประชาสัมพันธ์ภายใน เป็นการดำเนินกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรกับบุคลากรภายในหน่วยงานนั้น และ (2) การประชาสัมพันธ์ภายนอก เป็นการดำเนินกิจกรรมระหว่างหน่วยงานกับบุคลากรภายนอกหน่วยงาน ได้แก่ ประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มบุคคลที่ติดต่อเกี่ยวข้องกับองค์กรหรือแม้แต่สื่อมวลชน เป็นต้น
- แบ่งตามยุทธวิธีการดำเนินงาน ได้แก่ (1) การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อการสร้างสรรค์หรือเพื่อสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวก ได้แก่ การรณรงค์การให้ความรู้ การสร้างความรู้สึกลำนึกทัศนคติที่ดี เกิดความเข้าใจ และยอมรับแล้วให้ความร่วมมือสนับสนุนในที่สุด และ (2) การประชาสัมพันธ์เชิงรับ เป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อแก้ไขความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน หรือเมื่อปัญหาเกิดขึ้น จึงต้องทำการประชาสัมพันธ์แบบตั้งรับในสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อให้ปัญหาหรือความเข้าใจผิดนั้นได้คลี่คลาย และเกิดความรู้สึกที่ดี มีความเข้าใจที่ถูกต้องและเกิดความพอใจในการแก้ปัญหาขึ้น เพื่อเรื่องจะได้ยุติลงด้วยดี โดยมีหลักการและวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ 3 ประการ คือ (1) การบอกกล่าวเผยแพร่ (2) การปกป้องและแก้ไขความเข้าใจผิด และ (3) การสำรวจตรวจสอบกระแสประชามติ

5) หลักการบริหารจัดการข้อมูลและการปรับเปลี่ยนสู่องค์กรดิจิทัล (Digital Transformation) การบริหารจัดการข้อมูล เป็นการจัดเก็บข้อมูล และการประมวลผลข้อมูลให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีประโยชน์

ที่พร้อมจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในทันที ซึ่งการจัดการข้อมูลจะเกิดประโยชน์สูงสุดหรือประสิทธิภาพสูงสุดก็ต่อเมื่อผู้ใช้ข้อมูลสามารถใช้ข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นกลางมากที่สุด เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาช่วยในการตัดสินใจหรือนำไปใช้ประโยชน์อื่นๆ ต่อไป ซึ่งปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันมากขึ้น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในองค์กรจึงมีความสอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว โดยจะต้องมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน คน เทคโนโลยี และกระบวนการทำงานเข้าด้วยกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

6) หลักการบริหารจัดการโรคพืช (Plant Disease Management : PDM)

เป็นระบบการเลือกและใช้วิธีการที่เหมาะสมใดๆ ก็ตามเพื่อลดความเสียหายของโรคลงได้จนถึงระดับที่พืชสามารถทนอยู่ได้ ในทางปฏิบัติอาจใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกัน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพสูงสุด มีผลเสียต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด และเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด หลักการจัดการโรคพืชมี 5 ข้อดังนี้

- (1) วิธีการใดๆ ที่สามารถลดปริมาณเชื้อโรคลงให้เหลือน้อยที่สุด โดยไม่จำเป็นต้องทำให้เชื้อโรคตายหมดก็ได้ แต่วิธีการนั้นหรือเหล่านั้นต้องไม่ทำให้เกษตรกรเพิ่มต้นทุนในการผลิต และมีผลต่อสภาพแวดล้อม หรือต่อระบบนิเวศการเกษตรน้อยที่สุด
- (2) การจัดการโรคพืชรวมอยู่ในระบบการปลูกพืชทั้งหมด เริ่มตั้งแต่ก่อนการเตรียมดิน การปลูกพืช การดูแลรักษาจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต ระบบการปลูกพืชรวม ได้แก่ การจัดการพืช การจัดการดิน การจัดการน้ำ การจัดการวัชพืช การจัดการโรคพืช การจัดการแรงงาน การจัดการตลาด การจัดการแมลง เป็นต้น
- (3) ผู้ที่จัดการโรคพืช ต้องเห็นความสำคัญของโรคพืชที่เกิดขึ้นว่ามีความสำคัญทางเศรษฐกิจจริง และเฉพาะกับโรคที่สำคัญต่อพืชแต่ละชนิดเท่านั้น ส่วนโรคที่มีความสำคัญน้อยกว่าก็อาจใช้วิธีการเดียวกันก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องเสียเวลาและลงทุนกับการป้องกันหรือควบคุมทุกวิธี แต่กระทำเพื่อลดปริมาณเชื้อโรค หรือลดการระบาดลงบ้างเท่านั้น
- (4) เกษตรกรควรคำนึงถึงการคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การคิดต้นทุนและกำไรที่จะได้จากการทำกิจกรรมเพิ่มเติม เช่น เมื่อจำเป็นต้องมีการจัดการโรคพืชเสริมเข้ามา สิ่งที่สำคัญ คือ กิจกรรมเหล่านี้ต้องไม่ทำให้เสียค่าใช้จ่ายมากโดยไม่จำเป็น
- (5) การจัดการโรคพืชอาจมีข้อเสีย ถ้าเกษตรกรในสังคมหรือบริเวณใกล้เคียงไม่ร่วมดำเนินการด้วย จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากเพื่อนบ้านเป็นอย่างดี และต้องกระทำในพื้นที่กว้างจึงจะมีประสิทธิภาพ

หัวใจของการจัดการโรคพืช คือ การตัดสินใจเลือกใช้วิธีการต่างๆ ที่สามารถนำมาป้องกันและกำจัดเชื้อโรคมิให้มีมากจนถึงขั้นที่สามารถทำความเสียหายกับพืชหรือเสียหายทางเศรษฐกิจได้ คือมีปริมาณเชื้อโรคอยู่น้อยหรือในขั้นที่ต่ำที่สุด ก่อนการตัดสินใจจึงควรพิจารณาหลายสิ่งหลายอย่าง สิ่งที่สำคัญยิ่งและนับว่าสำคัญ คือ ต้องวางแผนให้การจัดการโรคพืชเป็นส่วนหนึ่งในระบบการปลูกพืชทั้งหมด ซึ่งหมายถึงการเตรียมดิน การปลูกพืช การดูแลรักษา การให้น้ำ รวมทั้งการเก็บเกี่ยวด้วย

2.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอ

การป้องกัน กำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังเป็นบทบาทภารกิจหลักของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การป้องกันไม่ให้โรคเข้ามาสู่ภายในประเทศ แต่ปัจจุบันยังไม่สามารถควบคุมการระบาดของโรคได้อย่างเด็ดขาด แต่ละปีจะพบการแพร่ระบาดของโรคเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินการป้องกันกำจัดโรค ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามความคาดหวัง ทั้งนี้อาจเกิดจาก

1) **ระดับนโยบาย** ซึ่งเป็นการกำหนดมาจากส่วนกลาง โดยนโยบายในเรื่องการควบคุม ป้องกัน กำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ยังไม่รวดเร็ว ทันการณ์ และครอบคลุมทุกบริบทที่เกี่ยวข้อง ถึงแม้ว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำคู่มือโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังมาเพื่อเป็นคู่มือให้กับเจ้าหน้าที่ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติในพื้นที่แล้ว ทั้งการสร้างการรับรู้ การสำรวจ การทำลายและการชดเชย เป็นการตัดวงจรการระบาดของโรค โดยกำจัดแมลงพาหะ และสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกร ซึ่งทำในพื้นที่เพียง 11 จังหวัดที่มีรายงานการเกิดโรคในช่วงแรกเท่านั้น แต่ขณะนี้พบการเกิดโรคใบด่างมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นอีกหลายจังหวัด แต่ไม่มีงบประมาณมาดำเนินการตามโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลังได้ ด้วยติดที่เงื่อนไขที่โครงการระบุพื้นที่จังหวัดที่เกิดโรคในช่วงแรกเท่านั้น ไม่มีการพยากรณ์การเกิดโรคในอนาคต และยังไม่เกิดการบูรณาการ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในระดับกรมที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันกำจัดโรค ซึ่งจะส่งผลต่อการรับนโยบายไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่

- ด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้เข้าถึงเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง ระดับนโยบาย ยังไม่มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงเกษตรกรได้ง่าย และรวดเร็ว เช่น สถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย เป็นต้น

- ด้านการบริหารจัดการข้อมูล ในระดับนโยบายผู้บริหารยังไม่มีข้อมูลที่พร้อมนำมาใช้ในการวางแผนบริหารจัดการในการเฝ้าระวัง และควบคุมโรค ยังไม่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อใช้ในการติดตามสถานการณ์ ทำให้ไม่ทราบสถานการณ์ที่แท้จริง ส่งผลต่อการวางแผนนโยบายการควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังของประเทศ

2) **ระดับปฏิบัติการ** (การขับเคลื่อนในจังหวัด) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน่วยงานภายในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเรื่องพืชจำนวนหลายหน่วยงาน โดยมีภารกิจประจำที่ได้รับมอบหมายจากกรมต้นสังกัด รวมทั้งการปฏิบัติงานในการเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งไม่สามารถที่จะดำเนินการให้สำเร็จได้เพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งในสังกัดเท่านั้น จะต้องร่วมบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องอีกหลายหน่วยงานตามบริบทของแนวทางการป้องกันกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง

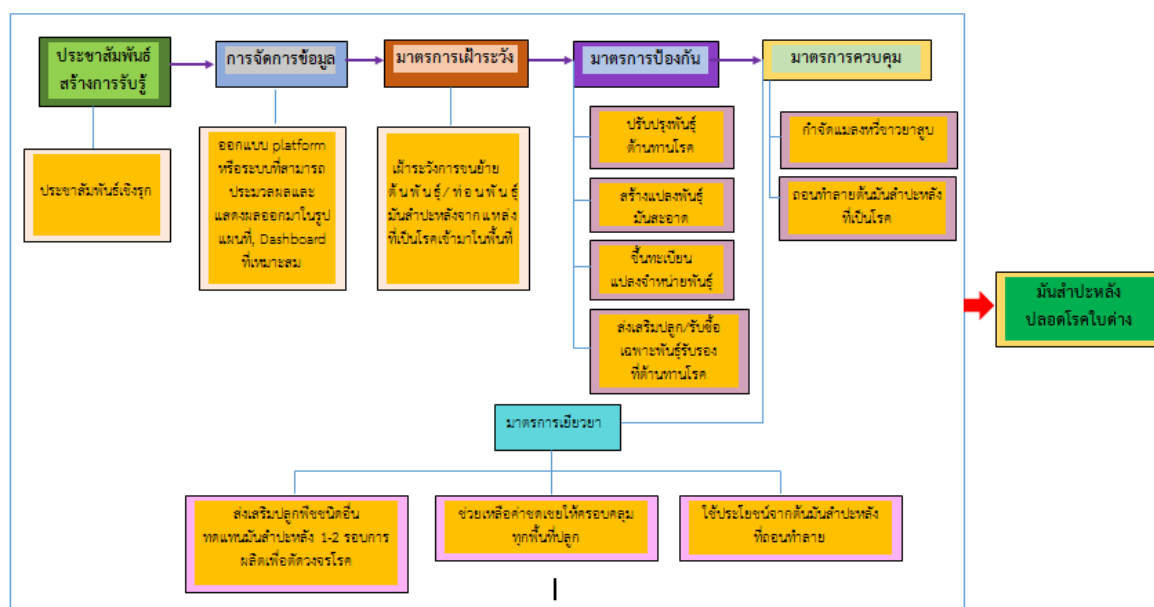
- ด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้เข้าถึงเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง การขับเคลื่อนในระดับจังหวัดต้องใช้ทุกช่องทางในการสื่อสารถึงตัวเกษตรกร สร้างความตระหนักรู้ให้เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

- ด้านการบริหารจัดการข้อมูล ในระดับผู้ปฏิบัติในพื้นที่จะต้องเป็นผู้รวบรวม จัดเก็บข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง เพื่อเชื่อมโยงสู่ส่วนกลาง สามารถนำไปใช้ได้ในการรวมของประเทศ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เฝ้าระวัง และควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง จึงยังคงมีอีกหลายประเด็นที่ควรปรับปรุง แก้ไข กำจัดจุดอ่อนที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการให้หมดไป ร่วมแรงร่วมใจ และบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน ไม่เพียงเฉพาะหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เท่านั้น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทยให้ได้ในระยะเวลาที่รวดเร็ว ไม่พบการเกิดโรคแพร่ไปจังหวัดอื่นๆ ได้อีกต่อไป

2.2.3 แนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานโยบายที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกับหลักการและแนวคิดต่างๆ เพื่อประกอบการบริหารจัดการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทยให้ได้ผล โดยการบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เฝ้าระวัง และควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ จึงได้ข้อเสนอเชิงนโยบายที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาดังแสดงในภาพ

KPI : จำนวนจังหวัดที่พบการเกิดโรคใบด่างมันสำปะหลังไม่เพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน (22 จังหวัด ณ ก.ค 63)

ภาพที่ 4 แสดงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เฝ้าระวัง และควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย (ข้อเสนอของผู้ศึกษา)

โดยมีรายละเอียดตามหลักการ/แนวคิด สภาพปัญหา ข้อเสนอ และตัวชี้วัด ดังนี้

หลักการ/ แนวคิด	สภาพปัญหา	ข้อเสนอ	ตัวชี้วัด (KPI)
1.การแปลง นโยบาย ไปสู่การปฏิบัติ	ยังไม่ชัดเจน รวดเร็ว ทันการณ์ และครอบคลุมทุก บริบทในการ ป้องกันกำจัดโรค ของทุกหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง	มาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมการระบาด <u>หน่วยงานส่วนกลาง :</u> -จัดทำแผน และมาตรการ การควบคุมการระบาดของโรค ใบต่างๆ ให้ครอบคลุม ทุกบริบทของทุกหน่วยงานและ ทุกพื้นที่เป้าหมาย <u>หน่วยงานส่วนภูมิภาค :</u> -รับนโยบายมาขับเคลื่อน ตามกรอบแนวทาง และ สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่	- มีแผนป้องกันกำจัด โรคใบด่างมันสำปะหลัง ที่ใช้เป็นคู่มือการ ปฏิบัติงานให้กับ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - จังหวัดมีแผนปฏิบัติ การฯ ในพื้นที่
2.การบริหาร จัดการแบบ บูรณาการและ การปฏิสัมพันธ์ ที่ดี	ขาดการบูรณา การที่ดีร่วมกัน ระหว่างหน่วยงาน ในสังกัด และ หน่วยงานภาคีที่ เกี่ยวข้อง	มาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมการระบาด <u>หน่วยงานส่วนกลาง :</u> - บูรณาการหน่วยงานในสังกัด ระดับกรมที่เกี่ยวข้อง และ หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง <u>หน่วยงานส่วนภูมิภาค :</u> บูรณาการหน่วยงานในสังกัด และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง	แผนปฏิบัติการป้องกัน กำจัดโรคฯ มีทุก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วม บูรณาการขับเคลื่อน
3 การประชาสัมพันธ์เชิงรุก	การสร้างการรับรู้ ให้เจ้าหน้าที่ เกษตรกรและ เจ้าของลานมัน ให้ตระหนักถึง ผลกระทบที่เกิด จากโรคใบด่าง มันสำปะหลัง ยังไม่ทั่วถึงและ เพียงพอ	มาตรการประชาสัมพันธ์และ สร้างการรับรู้ <u>หน่วยงานส่วนกลาง :</u> - เพิ่มช่องทางการ ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร และเจ้าของลานมันได้รับทราบ ข้อมูลได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น อาทิ สถานีโทรทัศน์ สถานี วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เว็บไซต์ เฟสบุค ของ กระทรวง/กรม เป็นต้น	-ในส่วนกลางมีการ ประชาสัมพันธ์เรื่อง โรคใบด่างมันสำปะหลัง และแนวทางการป้องกัน กำจัดโรคผ่านช่องทางสื่อ โทรทัศน์ และวิทยุเป็น ประจำทุกวัน รวมทั้ง สื่อประชาสัมพันธ์ช่องอื่น ที่เข้าถึงเกษตรกร -ส่วนภูมิภาคมีการ ประชาสัมพันธ์เรื่อง

หลักการ/ แนวคิด	สภาพปัญหา	ข้อเสนอ	ตัวชี้วัด (KPI)
		<ul style="list-style-type: none"> - ทำความเข้าใจกับผู้บริหารระดับกรมในสังกัดและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และสร้างความตระหนักในผลกระทบที่จะเกิดขึ้น <u>หน่วยงานส่วนภูมิภาค :</u> - ประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้เกษตรกรได้รับทราบข้อมูลและผลกระทบจากการเกิดโรคได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น อาทิ สถานีวิทยุในจังหวัด, เว็บไซต์, เฟสบุคของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น - ทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัดและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ให้มีความเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ สร้างความตระหนักในผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และสามารถถ่ายทอดสู่เกษตรกรได้อย่างเข้าใจ 	โรคใบด่างมันสำปะหลังและแนวทางการป้องกันกำจัดโรคผ่านช่องทางสื่อวิทยุเป็นประจำทุกวัน และสื่อประชาสัมพันธ์ช่องอื่นที่เข้าถึงเกษตรกร
4. การบริหารจัดการข้อมูลและการปรับเปลี่ยนสู่องค์กรดิจิทัล	ขาดข้อมูลในการติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ	<p>มาตรการบริหารจัดการข้อมูล</p> <p><u>หน่วยงานส่วนกลาง :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งคณะทำงานออกแบบ platform และ กำหนดข้อมูลที่จะจัดเก็บเข้าสู่ระบบ - ประมวลผลและแสดงผลออกมาในรูปแบบที่ หรือ dashboard ที่เหมาะสม เพื่อแสดงให้เห็นสถานการณ์การเกิดโรคใบด่างมันสำปะหลังรายจังหวัดโดยมีข้อมูลได้ถึง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีระบบฐานข้อมูลโรค ใบด่างมันสำปะหลังที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน - มีระบบ dashboard สำหรับติดตามสถานการณ์ และใช้ในการวางแผนการควบคุมโรคใบด่างมันสำปะหลังได้

หลักการ/ แนวคิด	สภาพปัญหา	ข้อเสนอ	ตัวชี้วัด (KPI)
		<p>ระดับตำบล</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบแจ้งเตือนภัย <p><u>หน่วยงานส่วนภูมิภาค :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง และนำข้อมูลลงระบบที่สามารถลิงค์ข้อมูลดังกล่าวสู่ระบบประมวลผล และแสดงผลส่วนกลาง โดยควรเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ได้แก่ พันธุ์ปลูก, แหล่งที่มาของพันธุ์ปลูก, พืชปลูกแปลงข้างเคียง เป็นต้น (ปัจจัยของการเกิดโรคใบด่างมันสำปะหลัง) 	
5.หลักการ บริหารจัดการ โรคพืช (Plant Disease Management : PDM)	มาตรการป้องกัน กำจัดโรคใบด่าง มันสำปะหลัง ยังไม่ครอบคลุม ทุกขั้นตอน	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรการเฝ้าระวัง - มาตรการป้องกัน - มาตรการควบคุม - มาตรการเยียวยา 	จำนวนจังหวัดที่เกิดโรค ใบด่างมันสำปะหลังไม่ เพิ่มขึ้นจากข้อมูลปัจจุบัน (ข้อมูล ณ 18 กันยายน 2563)
	1) การขนย้าย ต้นพันธุ์/ ท่อนพันธุ์ มันสำปะหลัง จากแหล่งที่เป็น โรคไปสู่พื้นที่ ปลูกใหม่	<p>มาตรการเฝ้าระวังการขนย้าย ต้นพันธุ์/ท่อนพันธุ์มัน สำปะหลัง จากแหล่งที่เป็นโรค ไปยังพื้นที่ไม่เป็นโรค</p> <p><u>หน่วยงานส่วนกลาง/ภูมิภาค:</u> บูรณาการร่วมกับหน่วยงานใน สังกัด และทุกภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและ ภูมิภาค อาทิ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรมวิชาการเกษตร กำหนด เขตควบคุมศัตรูพืชและการ 	ไม่พบการขนย้ายต้นพันธุ์/ ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง อย่างผิดกฎหมาย

หลักการ/ แนวคิด	สภาพปัญหา	ข้อเสนอ	ตัวชี้วัด (KPI)
		<p>กำกับดูแลที่ด่านตรวจพืช</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงกลาโหม เพื่อดูแลในพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านที่ด่านชายแดน และช่องทางธรรมชาติ ไม่ให้นำต้นพันธุ์/ท่อนพันธุ์เข้ามา - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อตรวจการขนย้ายต้นพันธุ์/ท่อนพันธุ์มาจากต่างพื้นที่ และไม่มีใบอนุญาตเคลื่อนย้าย - ด่านตรวจคนเข้าเมือง ควบคุมคนนำพันธุ์มาฯ เข้ามาในประเทศ - บริษัทไปรษณีย์ไทย และบริษัทขนส่งพัสดุต่างๆ เพื่อควบคุมการขนส่งท่อนพันธุ์ที่เป็นโรคมายังพัสดุ - กระทรวงพาณิชย์ ในการกำกับดูแลกฎหมาย การออกประกาศห้ามการขนย้ายต้นพันธุ์/ท่อนพันธุ์ 	
	<p>2) ขาดพันธุ์มันสำปะหลังที่ต้านทานโรค และแหล่งผลิต/จำหน่ายพันธุ์มันสำปะหลังที่ปลอดโรค</p>	<p>มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค</p> <p><u>หน่วยงานส่วนกลาง :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังต้านทานโรคสู่พื้นที่ - มีพันธุ์มันสำปะหลังปลอดโรคเป็นพันธุ์หลักอย่างเพียงพอเพื่อใช้สำหรับขยายแหล่งพันธุ์ต่อไป <p><u>หน่วยงานส่วนภูมิภาค :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำแปลงพันธุ์มันสำปะหลังปลอดโรคเป็นแปลงพันธุ์ขยาย 	<p>- มีพันธุ์มันสำปะหลังต้านทานโรคส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก</p> <p>- มีแหล่งผลิตและจำหน่ายพันธุ์มันสำปะหลังปลอดโรคทุกจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง</p> <p>- มีรายชื่อผู้ผลิตมันสำปะหลังปลอดโรคที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องเผยแพร่สู่เกษตรกร</p>

หลักการ/ แนวคิด	สภาพปัญหา	ข้อเสนอ	ตัวชี้วัด (KPI)
		ให้เกษตรกรใช้ขยายพันธุ์ต่อไป - ขึ้นทะเบียนและตรวจรับรอง แปลงพันธุ์มันสำปะหลังปลอด โรค เพื่อเป็นแหล่งพันธุ์ให้ เกษตรกรได้ซื้อไปปลูก	
	3) ขาดการ กำหนดมาตรการ รับซื้อมัน สำปะหลังเฉพาะ พันธุ์รับรองและ ต้านทานโรค เท่านั้น เพื่อ ป้องกันการปลูก พันธุ์อ่อนแอต่อ การเกิดโรค	มาตรการป้องกันด้วยการ ควบคุมด้านการตลาด <u>หน่วยงานส่วนกลาง :</u> - กำหนดมาตรการในการรับซื้อ มันสำปะหลังเฉพาะพันธุ์ รับรองที่ต้านทานโรคเท่านั้น <u>หน่วยงานส่วนภูมิภาค :</u> - ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจ แก่เกษตรกรและ เจ้าของลานมันในการปลูกและ รับซื้อมันสำปะหลังเฉพาะพันธุ์ รับรองเท่านั้น (และควรเป็น พันธุ์ต้านทานโรค)	มีประกาศการรับซื้อหัวมัน สำปะหลังจากพันธุ์ที่ รับรองจากกรมวิชาการ เกษตร ก่อนฤดูการปลูก
	4) การป้องกัน กำจัดแมลงหมี ขาวยาสูบพาหะ ของโรคใบด่าง มันสำปะหลังยัง ไม่ครอบคลุมและ ทั่วถึง	มาตรการควบคุมการระบาดของ โรคฯ โดยการกำจัดแมลง พาหะ <u>หน่วยงานส่วนกลาง :</u> - สนับสนุนงบประมาณให้ หน่วยงานที่รับผิดชอบผลิตตัว ห้ำ ตัวเบียน และสารชีวภัณฑ์ ในการกำจัดแมลงหมีขาวยาสูบ อย่างเพียงพอ <u>หน่วยงานส่วนภูมิภาค :</u> - นำปล่อยในพื้นที่ปลูก มันสำปะหลังอย่างทั่วถึง และ ทันเวลา - ใช้สารเคมีในการกำจัดแมลง หมีขาวควบคู่กับการควบคุม	มีแมลงตัวห้ำ ตัวเบียน และสารชีวภัณฑ์ปล่อยสู่ แปลงปลูกมันสำปะหลัง อย่างเพียงพอและทั่วถึง

หลักการ/ แนวคิด	สภาพปัญหา	ข้อเสนอ	ตัวชี้วัด (KPI)
		ด้วยวิธีวิธีในระยะเวลาที่เหมาะสม	
	5) เครื่องจักรในการทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคยังมีไม่เพียงพอในทุกพื้นที่ที่เกิดโรค	มาตรการควบคุมการระบาดของโรคฯ โดยการทำลายแหล่งเกิดโรค <u>หน่วยงานส่วนกลาง :</u> - ขอความร่วมมือไปยังภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนเครื่องจักรในการสับ/บดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่	มีเครื่องจักรสำหรับบดทำลายมันสำปะหลังอย่างเพียงพอทุกจังหวัด
		<u>หน่วยงานส่วนภูมิภาค :</u> - ขอรับการสนับสนุนเครื่องจักรไปยังโรงงานมันสำปะหลังในพื้นที่ รวมทั้งสารเคมีในการกำจัดแมลงหมีขาวยาสูบ	
	6) ขาดการใช้ประโยชน์จากต้นมันสำปะหลังที่ถอนทำลาย	มาตรการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกร <u>หน่วยงานส่วนกลาง :</u> - กรมต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกำหนดนโยบายในการใช้ประโยชน์จากมันสำปะหลังที่ถอนทำลาย พร้อมถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกร เช่น การทำอาหารสัตว์ ทำปุ๋ยหมัก การเผาเป็นถ่านชีวภาพ (biochar) เป็นต้น <u>หน่วยงานส่วนภูมิภาค :</u> - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกรในการใช้ประโยชน์จากต้นมันสำปะหลัง	มีแนวทางการแนะนำส่งเสริมในการนำต้นพันธุ์ที่ถอนทำลายไปใช้ประโยชน์ และมีตลาดรองรับ

หลักการ/ แนวคิด	สภาพปัญหา	ข้อเสนอ	ตัวชี้วัด (KPI)
		เช่น การทำอาหารสัตว์, ทำปุ๋ยหมัก, ถ่านชีวภาพ เป็นต้น	
	7) ขาดความชัดเจนในการช่วยเหลือเกษตรกรจากการถอนทำลายต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคแล้ว	<p>มาตรการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกร</p> <p><u>หน่วยงานส่วนกลาง :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การชดเชยให้เกษตรกรควรให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ปลูก ทั้งพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ และไม่มีเอกสารสิทธิ์ - มีนโยบายที่ชัดเจนเรื่องการปลูกพืชอื่นที่เหมาะสมทดแทนในพื้นที่มันสำปะหลังที่ถอนทำลายไป เพื่อตัดวงจรการเกิดโรคในฤดูการผลิตถัดไป 1-2 ฤดูการผลิต <p><u>หน่วยงานส่วนภูมิภาค :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เสนอทางเลือกให้เกษตรกรในการปลูกพืชอื่นที่เหมาะสมทดแทนมันสำปะหลัง และช่วยหาช่องทางการตลาดให้แก่เกษตรกร 	มีนโยบายการช่วยเหลือเยียวยา และฟื้นฟูที่ชัดเจน เพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกรดำเนินการในพื้นที่

2.2.4 ปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอ

การนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาดังกล่าว พบว่ายังมีปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการขับเคลื่อน จึงได้เสนอปัจจัยและแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงไว้ดังนี้

- 1) ปัจจัยเสี่ยงด้านนโยบาย และการบริหารจัดการ : เป็นปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย และแนวทางปฏิบัติในพื้นที่ ซึ่งต้องมีการบูรณาการร่วมกันตั้งแต่ระดับกระทรวง/กรมในสังกัด โดยใช้ข้อมูลในพื้นที่ภาพรวมของทั้งประเทศ ทำการวิเคราะห์เพื่อปรับแนวทางการบริหารจัดการ ออกแบบ กระบวนการ และข้อปฏิบัติให้มีความเหมาะสม เพื่อปฏิบัติได้อย่างทันเหตุการณ์
- 2) ความเสี่ยงด้านงบประมาณ และบุคลากร : การขาดแคลนงบประมาณ และการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจ ที่มีความตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น อาจทำให้

การขับเคลื่อนงานบูรณาการบริหารจัดการ ฝักระวัง และควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทยไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้

3) ความเสี่ยงจากตัวเกษตรกร : ที่ยังขาดความตระหนักรู้ถึงผลกระทบของการเกิดโรคใบด่างมันสำปะหลังที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศไทยว่าจะมีผลกระทบอย่างมากทั้งตัวเกษตรกร ภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม รายได้ของเกษตรกร และรายได้ของประเทศ

4) ความเสี่ยงด้านข้อมูลที่ยังไม่ถูกต้อง มีการปกปิดข้อมูล หรือยังไม่ให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นความจริง จะส่งผลให้การควบคุมการระบาดของโรคเป็นไปด้วยความยากลำบาก

แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง

1. ผู้บริหารระดับสูง ให้ความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเกิดโรคระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน ให้เหมาะสม และตรงกับกรแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน
2. ผู้บริหารระดับสูง ให้ความสำคัญในการบูรณาการงานในส่วนกลางทั้งหน่วยงานในสังกัด และหน่วยงานภาคที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน แล้วถ่ายทอดสู่ระดับภูมิภาค โดยควรทำข้อตกลงร่วมกับผู้บริหารระดับกรมให้สั่งการไปยังหน่วยงานส่วนภูมิภาค และให้ดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบายอย่างเคร่งครัด มีการติดตามผลการดำเนินงานเป็นประจำ
3. เร่งสร้างการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึง ในเรื่องโรค และผลกระทบของการเกิดโรคใบด่างมันสำปะหลัง โดยเฉพาะตัวเกษตรกร ซึ่งนอกเหนือจากการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในช่องทางต่างๆ แล้ว เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าถึงตัวเกษตรกรในการทำความเข้าใจ และสร้างความไว้วางใจ เพื่อให้เกษตรกรมีความตระหนัก และไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่เจ้าหน้าที่
4. สนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่พร้อมในการใช้ปฏิบัติงานได้อย่างพอเพียง และทันกับสถานการณ์ ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่เกิดโรคใบด่างมันสำปะหลัง ซึ่งหากยังไม่มียกงบประมาณมาบริหารจัดการได้อย่างเพียงพอ ในพื้นที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจ ระดมสรรพกำลังที่มีภายในจังหวัด กำจัด และควบคุมการระบาดของโรคโดยไม่รอคอยว่างบประมาณจะมาเมื่อใด

อย่างไรก็ตามการบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ฝักระวัง และควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย เป็นเพียงแนวทางการดำเนินการในระยะเร่งด่วนที่สมควรให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมด้วยช่วยกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และลงมือปฏิบัติอย่างทันที แต่การจะทำให้การปลูกมันสำปะหลังของประเทศไทยเป็นแปลงมันสำปะหลังสะอาดที่ปราศจากโรคใบด่างมันสำปะหลังอย่างยั่งยืนในอนาคต คงจะต้องนำระบบการบริหารจัดการฟาร์ม (farming management) มาเป็นแนวทาง และกลไกหนึ่งในการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนต่อไป

2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ

ภาวะผู้นำที่จำเป็นต้องมี เพื่อขับเคลื่อนข้อเสนอการบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เฝ้าระวัง และควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ที่สำคัญคือ

1) การปรับตัวและยืดหยุ่น (Agility)

สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาองค์กรให้เหมาะสม สอดคล้องกับสังคม เหตุการณ์ สถานการณ์ และบุคคล มีการนำเทคโนโลยีและข้อมูลจากเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ มีการประสานงานที่เป็นเลิศ เพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม และมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยผู้เขียนเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำควรมี เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เฝ้าระวัง และควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เพราะการจะควบคุมการระบาดของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ไม่สามารถทำให้สำเร็จได้เพียงหน่วยใดหน่วยหนึ่ง จำเป็นต้องบูรณาการร่วมกันทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปพร้อมๆ กัน และต้องมีการปรับปรุงวิธีการ แนวทางให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการได้ทันกับสถานการณ์

2) การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ (Developing Vision and Strategy)

สามารถกำหนดภาพอนาคตขององค์กร (วิสัยทัศน์) กำหนดเป้าหมายที่สนับสนุนวิสัยทัศน์ สามารถคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่างๆ ได้ สามารถมองภาพองค์รวม และมีความเข้าใจบริบททั้งภายในและภายนอกขององค์กร สามารถสื่อสารให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง เกิดความรู้สึกร่วม เข้าใจภาพอนาคต เป้าหมายที่กำหนด และสามารถแปลงเป้าหมายเป็นกลยุทธ์และแนวทางที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้นำจำเป็นต้องเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการดำเนินการควบคุมโรคให้สามารถควบคุมโรคได้ในเร็ววัน

3) การสื่อสารในฐานะผู้บริหาร (Communicating as an Executive)

สามารถสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ผ่านการเขียน การพูด การฟัง อย่างเหมาะสม กับสถานการณ์ โอกาส และสถานที่ มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพต่อผู้อื่น และมีความสามารถในการเจรจาต่อรอง และโน้มน้าวเพื่อสร้างความเข้าใจและแสวงหาจุดร่วม ผู้เขียนเห็นว่าการจะขับเคลื่อนงานให้สำเร็จต้องใช้ทักษะการสื่อสารเป็นสำคัญเพื่อใช้ในการบูรณาการกับทุกภาคส่วนให้งานบรรลุผลสัมฤทธิ์

4) การทำงานและสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการ (Facilitating hyper-collaboration)

สามารถสร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือที่ดี และสร้างการทำงานแบบบูรณาการภายในองค์กร ระหว่างองค์กร และระหว่างภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งสามารถบริหารองค์กรให้เกิดความร่วมมือข้ามสายงาน ครอบคลุมระบบบริหารในแต่ละลำดับชั้น ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพราะผู้นำจะต้องสร้างความร่วมมือด้วยดีจากทุกภาคส่วนให้บังเกิดผลในการขับเคลื่อนที่ดี และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกันให้ได้

5) การนำแผนสู่การปฏิบัติและการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Driving Execution and Results)

สามารถตัดสินใจ ในการบริหารทรัพยากร การบริหารการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามเป้าหมาย นำไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดหวัง และสามารถเปลี่ยนกรอบคิดและหลักการจัดการได้ ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีหลักคิดดิจิทัลเพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้นำควรจะต้องบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติรวมทั้งมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทำให้การควบคุมการระบาดของโรคบังเกิดผลตามที่ได้กล่าวในหัวข้อที่ 2.2.3

3. แผนพัฒนาตนเอง

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2560. ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 –2579) และแผนพัฒนาการเกษตรในวงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 –2564). กรุงเทพมหานคร
- การจัดการโรคพืช (Plant Disease Management : PDM). เข้าถึงได้จาก <https://guru.sanook.com/3957/> (สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2563)
- การบรรยายพิเศษ Digital Transformation เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น. เข้าถึงได้จาก www.library.coi.go.th/ebooking (สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2563)
- การประชาสัมพันธ์ ยุค Thailand 4.0. เข้าถึงได้จาก <https://district.cdd.go.th/phichai/wp-content/uploads/sites/860/2018/12/PR-4.0.pdf> (สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2563)
- การศึกษาผลกระทบ และเตรียมความพร้อมของภาคเกษตรไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษามันสำปะหลัง. เข้าถึงได้จาก <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2015/20151202-cassava-portfolio-policy-2.pdf> (สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2563)
- การดตก! พบโรคใบด่างระบาดกว่าแสนไร่. เข้าถึงได้จาก <https://kaset1009.com/th/articles/203834> (สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2563)
- เกษตรฯ มั่นใจไม่พบโรคใบด่างมันสำปะหลังในประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก <http://www.doa.go.th/leka/?p=2190> (สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2563)
- คู่มือโครงการป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง. เข้าถึงได้จาก https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20200423141717_1_file.pdf (สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2563)
- คู่มือการสำรวจและเฝ้าระวังโรคใบด่างมันสำปะหลัง. เข้าถึงได้จาก <https://www.opsmoac.go.th/bpsp-dwl-files-402891791842> (สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2563)
- โครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ประสบปัญหาโรคไวรัสใบด่างมันสำปะหลัง. เข้าถึงได้จาก <https://www.opsmoac.go.th/news-files-411491791851> (สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2563)
- ทิศทาง อนาคต และแนวทางส่งเสริมมันสำปะหลังไทย. เข้าถึงได้จาก <http://prp.trf.or.th/trf-policy-brief> (สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2563)
- ใบด่างมันสำปะหลังขยายวงระบาด. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/1882832> (สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2563)
- พาณิชย์”คดมันสำปะหลังราคาพุ่ง หลังผลผลิตลด เจอน้ำลิต E20. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/business/detail/9630000018470> (สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2563)
- พาณิชย์ถก คณวงการมันสำปะหลังร่วมรับมือผลผลิตปี 62/63. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/business/detail/9620000045689> (สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2563)
- มันสำปะหลังคือ. เข้าถึงได้จาก <https://www.tapiocathai.org/C.html> (สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2563)
- มันสำปะหลัง. เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki> (สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2563)

มันสำปะหลังพืชเศรษฐกิจที่น่าจับตาปี 2558. เข้าถึงได้จาก

<https://www.ryt9.com/s/beco/2263888> (สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2563)

ราชกิจจานุเบกษา (2552). “กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์”. เล่ม 126 ตอนที่ 6 ก.

ราชกิจจานุเบกษา (2561). “ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 -2580”. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก.

โรคใบด่างมันสำปะหลัง มหันตภัยที่ชาวไร่มันต้องช่วยกันเฝ้าระวัง. เข้าถึงได้จาก

https://www.technologychaoban.com/agricultural-technology/article_103177
(สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2563)

โรคใบด่างมันสำปะหลัง Cassava Mosaic Disease (CMD). เข้าถึงได้จาก

<http://phuwiang.khonkaen.doe.go.th/upload/photo/data/20191010150251FjR0MC7F.pdf> (สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2563)

วิกฤตมันสำปะหลังที่เกษตรกรไทยต้องรับมือ. เข้าถึงได้จาก <https://talad.co/blog/cassava-in-thailand-for-farmers/> (สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2563)

สาระสำคัญของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ. เข้าถึงได้จาก <http://www.mahadthai.com/ceo1/notice1.doc> (สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2563)

สุนัดดา เชาวลิต สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร (2561) “แมลงหวี่ขาวยาสูบพาหะโรคใบด่างมันสำปะหลัง”

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2562). “แผนปฏิบัติการระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์”. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แล้งถล่มมันสำปะหลังขาดตลาด วิกฤต รง.เอทานอล-อาหารสัตว์แย่งซื้อ. เข้าถึงได้จาก

<https://www.prachachat.net/economy/news-418729> (สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2563)

หยุดวงจรโรคใบด่างมันสำปะหลัง ปลุก ระยอง 72/KU 50. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/society/1682011> (สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2563)

หลักการและแนวคิดด้านการประชาสัมพันธ์. เข้าถึงได้จาก http://www.elfms.ssrui.ac.th/wipanee_ma/file.php/1/PCC2201/Document/chapter_1_conceptPR.pdf (สืบค้น

เมื่อ 10 สิงหาคม 2563)

Digital Innovation พลิกบทบาทภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 . เข้าถึงได้จาก <http://igphtai.org/digitalinnovation/file/Digital1.pdf> (สืบค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2563)

four Cs. เข้าถึงได้จาก <https://convergelabs.com/blog/2018/01/the-four-cs-communication-coordination-cooperation-and-collaboration/> (สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2563)

ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

นางสาวพจนา เสม

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี	วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ (พืชศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2532
ปริญญาโท	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโรคพืชวิทยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2538

ประสบการณ์การรับราชการ

22 ธันวาคม 2538	บรรจุเข้ารับราชการตำแหน่งนักวิชาการเกษตร ระดับ 4 ศูนย์วิจัยยางหนองคาย สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร
11 ธันวาคม 2541	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับ 5 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2 กุมภาพันธ์ 2544	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับ 6 (หัวหน้างานศูนย์ข้อมูล) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต
9 กุมภาพันธ์ 2547	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับ 6 (หัวหน้างานแผนงาน) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี
22 ตุลาคม 2551	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับ 7 (หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน
6 กุมภาพันธ์ 2552	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ (หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดฉะเชิงเทรา
30 กันยายน 2557	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ (หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยนาท
16 มีนาคม 2560	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว (อำนวยการต้น)
13 มีนาคม 2562	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ (อำนวยการสูง)
24 ตุลาคม 2562	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี (อำนวยการสูง)

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

ตำแหน่ง เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี

สถานที่ทำงาน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี

ศาลากลางจังหวัดสุพรรณบุรี ชั้น 2 ตำบลสนามชัย อำเภอเมืองสุพรรณบุรี
จังหวัดสุพรรณบุรี 72000 โทรศัพท์/โทรสาร 035-535424-5